Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös integroidun toimintaohjelman perustamisesta elinikäisen oppimisen alalla”

(2005/C 164/07)

Alueiden komitea, joka

ottaa huomioon ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi integroidun toimintaohjelman perustamisesta elinikäisen oppimisen alalla KOM(2004) 474 lopullinen — 2004/0153 COD,

ottaa huomioon Euroopan komission 15. heinäkuuta 2004 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan sekä 149 artiklan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon puheenjohtajansa 5. huhtikuuta 2004 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu ”kulttuuri ja koulutus” -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon”kulttuuri ja koulutus” -valiokunnan joulukuun 7. päivänä 2004 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 258/2004 rev. 2), jonka esittelijä oli Christina **Tallberg**, Tukholman läänin maakäräjien jäsen (SE, PSE).

sekä ottaa huomioon seuraavaa:

Komission tiedonanto — Yhteisön yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen ohjelmien uusi sukupolvi vuoden 2006 jälkeen (KOM(2004) 156 lopullinen)

Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille — Yhteisen tulevaisuuden rakentaminen — Politiikan haasteet ja rahoitusmahdollisuudet laajentuneessa unionissa 2007–2013 (KOM(2004) 101 lopullinen).

hyväksyi yksimielisesti 23.–24. helmikuuta 2005 pitämässään 58. täysistunnossa (helmikuun 23. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

TAUSTAA

Komissio on laatinut Euroopan parlamentille ja Eurooppa-neuvostolle ehdotuksen integroidun toimintaohjelman perustamisesta elinikäisen oppimisen alalla. Ohjelma sisältää joukon alakohtaisia ohjelmia/osioita. Integroidun ohjelman perustana ovat nykyiset Sokrates-, Leonardo da Vinci- ja eLearning-ohjelmat sekä Europass-aloite ja lukuisat yhteisön toimintaohjelmista rahoitettavat toimet.

Ehdotuksessa keskitytään kysymyksiin, jotka ovat merkityksellisiä alue- ja paikallispoliittiselle tasolle eli ruohonjuuritasolle, ja tästä syystä se on alueiden komitealle erittäin tärkeä. Komission ehdotuksessa aihetta käsitellään kuitenkin lähes yksinomaan unioni- ja jäsenvaltiotason näkökulmasta. Asiakirjassa on erittäin vähän viittauksia alue- ja paikallistasoon ja siihen, mikä merkitys on sen osallistumisella ohjelman kehittämiseen ja toteuttamiseen unionissa.

Eurostatin mukaan keskimäärin 19,6 prosenttia EU:n 18–24-vuotiaista nuorista ei näy jatkokoulutusta koskevissa luvuissa (vuonna 2001), ja kunkin vuoden koulunsa päättävistä 20–30 prosenttia ei suorita joko ammatillista tai yleissivistävää jatkokoulutusta loppuun.

Jäsenvaltioiden opetusministerit sekä heidän kollegansa neljästätoista muusta Euroopan valtiosta totesivat Bolognan julistuksessa (19. kesäkuuta 1999), että on pidettävä huoli siitä, että Euroopan korkea-asteen koulutuksen vetovoima maailmassa vastaa Euroopan merkittäviä kulttuurisia ja tieteellisiä saavutuksia.

Lissabonin Eurooppa-neuvoston (maaliskuussa 2000) päätelmien mukaisesti Feirassa kokoontunut Eurooppa-neuvosto kehotti jäsenvaltioita, neuvostoa ja komissiota määrittelemään yhtenäiset strategiat ja käytännön toimenpiteet, joilla edistetään kaikkien ihmisten elinikäistä oppimista.

Tätä taustaa vasten komissio hyväksyi muistionsa aiheesta ”Elinikäinen oppiminen” käynnistääkseen kaikkialla unionissa keskustelun yleisestä strategiasta elinikäisen oppimisen toteuttamiseksi sekä yksilötasolla että institutionaalisella tasolla ja kaikilla julkisen ja yksityiselämän alueilla. Siinä eurooppalaista koulutusta tarkastellaan näkökulmasta, jossa painopiste on yksilöllisellä oppimisella.

Korkea-asteen koulutuksesta vastaavien unionin jäsenvaltioiden ministerien kokoontuessa Prahassa (19. toukokuuta 2001) painotettiin muun muassa sitä, että on tärkeää lisätä eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen vetovoimaa eurooppalaisten sekä maailman muista osista kotoisin olevien opiskelijoiden keskuudessa.

Eurooppa-neuvoston Tukholman-kokouksessa (maaliskuussa 2001) määriteltiin tavoitteet, jotka unionin koulutusjärjestelmissä on saavutettava. Neuvosto vahvisti, että mahdollisuus saada ohjausta, palvelujen laadunvarmistus, ohjauksen merkitys henkilöresurssien kehittämisessä sekä Euroopassa opiskeluun ja työskentelyyn liittyvää liikkuvuutta helpottava ohjaus ovat ensisijaisia kehitysaloja ”Koulutus 2010” -työohjelman täytäntöönpanossa. Barcelonassa kokoontunut Eurooppa-neuvosto (vuonna 2002) hyväksyi työohjelman kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Nyt käsillä oleva ehdotus on jatkoa komission tiedonannolle Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhteistyön lujittamisesta EU:n ulkopuolisten valtioiden kanssa korkea-asteen koulutuksen alalla, KOM(2001) 385 lopullinen.

Valkoisessa kirjassa "EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet" tuodaan esille, että nuoria varten tarvitaan joustava ohjaus- ja neuvontajärjestelmä, jolla voidaan tukea mahdollisuuksia jatkuvaan elinikäiseen ja elämänlaajuiseen oppimiseen.

Vuonna 2002 komissio päätti eurooppalaisen elinikäisen oppimisen alueen toteuttamisesta. Yksi käytännön tuloksista on elinikäistä oppimista edistävä oppimisalueiden verkosto R3L, jonka komissio kehitti yhteistyössä alueiden komitean kanssa. Hankkeessa on mukana 120 aluetta, jotka toimivat 17 verkostossa. Verkostojen tavoitteena on kehittää kattavia elinikäisen oppimisen strategioita.

Tiedonannossaan "Yhteisön yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen ohjelmien uusi sukupolvi vuoden 2006 jälkeen" komissio selostaa unionin uusia ohjelmia koskevia suunnitelmiaan, jotka koskevat EU:n jäsenvaltioille sekä ETA-/EFTA-maille ja ehdokasmaille suunnattavaa uutta, sekä yleissivistävän että ammatillisen koulutuksen kattavaa integroitua ohjelmaa kansainvälisen liikkuvuuden ja elinikäistä oppimista koskevan yhteistyön alalla.

Neuvoston ja komission yhteisessä väliraportissa "Koulutus 2010" esitetään kiireellisiä uudistuksia Lissabonin strategian toteuttamiseksi ja painotetaan kolmea ensisijaista aihealuetta: uudistusten ja investointien keskittämistä osaamisyhteiskunnan avainaloihin, elinikäisen oppimisen toteuttamista käytännössä sekä yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen Euroopan luomista. Uusi väliraportti on määrä julkaista vuonna 2006.

Lissabonin strategian väliarviointia varten perustetun korkean tason työryhmän puheenjohtaja Wim **Kok** julkisti marraskuussa 2004 Lissabonin strategian tähänastisia tuloksia käsittelevän raporttinsa. Yksi raportin päätelmistä on, että strategian tavoitteiden saavuttamisessa edetään aivan liian hitaasti. Myös käsillä olevaa ehdotusta integroidun toimintaohjelman perustamiseksi elinikäisen oppimisen alalla tulee tarkastella samasta näkökulmasta. Alue- ja paikallisviranomaisilla on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa aktiivisesti siihen, että koulutusalan tavoitteet saavutetaan.

Alueiden komitea on korostanut eri yhteyksissä, että elinikäiseen oppimiseen liittyvä toiminta on kytkettävä kiinteästi alue- ja paikallistasoon. Koska aihe on tärkeä alue- ja paikallistason organisaatioille, alueiden komitea pyrkii osallistumaan aktiivisesti elinikäisen oppimisen alalla kehitettäviin ja toteutettaviin toimiin.

Ehdotuksen sisältö

Integroitu ohjelma

Uudet säännöt koskevat uutta yhtenäistä koulutusohjelmaa, joka käsittää liikkuvuuden, yhteistyöhankkeet sekä elinikäistä oppimista koskevan verkostoitumisen. Ohjelman sisältö on seuraava:

1 Alakohtaiset ohjelmat:

— **Comenius** — yleissivistävä koulutus perusasteen kouluista ylemmän keskiasteen kouluihin saakka

— **Erasmus** — korkea-asteen koulutus ja korkea-asteen ammatillinen jatkokoulutus

— **Leonardo da Vinci —** kaikki muu ammatillinen koulutus

— **Grundtvig** — aikuiskoulutus.

2 **Yleinen/monialainen ohjelma**, joka käsittää seuraavat neljä pääasiallista toimintoa:

— Yhteisössä tehdään elinikäiseen oppimiseen liittyvää toimintaa koskevaa yhteistyötä.

— Kieltenopetukseen kiinnitetään erityistä huomiota.

— Tieto- ja viestintätekniikkaan liittyviä toimia käynnistetään silloin, kun kyseinen toiminta ei sisälly erityisohjelmiin.

— Levitystoimia tehostetaan.

3 **Jean Monnet -ohjelma**, jonka tarkoituksena on tukea Euroopan yhdentymiseen liittyviä toimia sekä yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen aloilla toimivia eurooppalaisia laitoksia ja organisaatioita.

Tavoitetaso

Elinikäistä oppimista ja ammatillista koulutusta koskevan ohjelmapaketin kustannuksiksi arvioidaan kokonaisuudessaan noin 13,62 miljardia euroa seitsemän vuoden aikajaksona. Talousarvio jaetaan **neljään päätavoitteeseen**, jotka on merkitty vuodet 2007–2013 kattavin rahoitusnäkymin.

Yleistavoitteena on, että elinikäisen oppimisen avulla yhteisöstä kehittyy merkittävä osaamisyhteiskunta. Neljä osatavoitetta ovat seuraavat:

— Yksi koululainen 20:stä osallistuu Comenius-toimiin vuosina 2007–2013.

— Saavutetaan kolmen miljoonan Erasmus-opiskelijan rajapyykki vuoteen 2011 mennessä.

— Leonardo da Vinci -ohjelmassa luodaan vuosittain 150 000 harjoittelupaikkaa vuoteen 2013 mennessä.

— 25 000 henkilöä osallistuu vuosittain kansainväliseen toimintaan Grundtvig-ohjelman puitteissa vuoteen 2013 mennessä.

Alueiden komitean näkemykset

1 Alueiden komitea on tyytyväinen Euroopan komission ehdotukseen EU:n koulutusohjelmien yhdistämisestä yhdeksi elinikäisen oppimisen integroiduksi ohjelmaksi. Komitea pitää tätä erittäin merkityksellisenä panoksensa pyrkimyksissä saada liikkeelle kaikki asianomaiset toimijat perus- sekä jatko- ja täydennyskoulutusjärjestelmissä tehtävien muutosten jouduttamiseksi sekä pyrkimyksissä vastata tarpeisiin, joita osaamiseen perustuvan uuden talouden ja yhteisön tavoitteet synnyttävät kansalaisten yhteiskunnallista osallistumista ja vastuuta ajatellen.

2 Komitea on aiemmin tuonut esille elinikäisen oppimisen strategian tärkeyden ja haluaa aktiivisesti myötävaikuttaa siihen, että integroituun ohjelmaan liittyvä toiminta käynnistyy tehokkaasti ja edistää merkittävällä tavalla demokratiaa ja hyvinvointia.

2.1 Alueiden komitean 17.–18. marraskuuta 2004 pidetyn kymmenvuotisjuhlan yhteydessä järjestettiin myös nuorten keskustelutilaisuus. Keskusteluun osallistuneet nuorison edustajat asettivat keskeiseksi tavoitteeksi, että kaikille oppilaille annetaan mahdollisuus osallistua vaihto-ohjelmiin, jotta he oppisivat tuntemaan muita kulttuureja ja kieliä ja tutustuisivat Euroopan yhteisöön. Alueiden komitea katsoo, että nyt ehdotetut määrälliset tavoitteet ovat askel oikeaan suuntaan. Lisäksi komitea kannattaa nuorison edustajien painottamia pitkän aikavälin tavoitteita.

3 Lissabonin Eurooppa-neuvosto totesi, että perus- ja ammattikoulutus ovat keskeisiä välineitä, jotta EU kykenee selviämään kyseisestä haasteesta ja huolehtimaan siitä, että osaamisyhteiskunta kattaa kaikki kansalaiset. Tällä tavoin EU voi hyödyntää mahdollisuuksiaan maksimaalisesti. Koulutustoimien puitteissa on kannustettava erilaisia tiedonhankinnan ja osaamisen kehittämisen muotoja entistä useampien tukemiseksi yhä menestyksekkäämmin.

Alue- ja paikallistason keskeinen rooli

4 Alue- ja paikallistasolla on koko Euroopan unionin alueella keskeisiä vastuutehtäviä niillä aloilla, joita käsitellään tarkasteltavana olevassa asiakirjassa.

5 Monissa Euroopan maissa päävastuu yleissivistävästä ammatti- ja aikuiskoulutuksesta on alue- ja paikallistasolla. Päätökset koulutustoimista tehdään ja toteutetaan juuri kyseisillä tasoilla. Alue- ja paikallistaso vaikuttaa lisäksi työmarkkinaosapuolien kumppanuuksissa ja toimii paikallisen ja alueellisen kehityksen ja kasvun koordinoijana, joten työvoiman valmiuksien kehittäminen palvelee myös paikallis- ja aluetason etuja.

6 Alue- ja paikallistaso toimii niin ikään sosiaaliviranomaisena, jolla on vastuu kansalaisten — niin lasten, aikuisten kuin vanhusten — hyvinvoinnista. Toinen tehtävä on toimia heikoimmassa asemassa olevien, erityisesti fyysisesti ja/tai psyykkisesti vammautuneiden osallistamisen ja integraation edistämiseksi. Alue- ja paikallistaso toimii myös työnantajana, ja siinä ominaisuudessa sen etuja palvelee suoraan sen omien työntekijöiden valmiuksien kehittäminen.

7 Euroopan unionin koulutuskysymyksiin liittyvään alue- ja paikallistason toimintaan sisältyy merkittävä demokratiaa koskeva näkökohta, nimittäin mahdollisuus osallistua, kasvaa ja toimia demokraattista yhteiskuntaa tukevana voimana.

8 Voidaan myös todeta, että alue- ja paikallisviranomaisilla on ainutlaatuinen asema, kun ajatellaan osallistumista rakentaviin kumppanuuksiin työmarkkinaosapuolien sekä jatko- ja täydennys- sekä peruskoulutuslaitosten kanssa, jotta perus- ja ammattikoulutuksen tarjonta voidaan räätälöidä paikallisiin erityistarpeisiin ja -vaatimuksiin.

9 Erilaisilla alueellisilla ja paikallisilla yhteistyöhankkeilla on voimakas piristävä vaikutus kasvuun ja kehitykseen.

10 Koulutusohjelmien avulla unioni tavoittaa kansalaiset suoraan. Mikään muu unionin toiminta ei kosketa niin monia ihmisiä vuosittain. Ohjelmilla tuetaan lisäksi koulutusjärjestelmien nykyaikaistamista sekä kannustetaan ihmisiä kehittämään osaamistaan. Alue- ja paikallistason tehtävien kannalta on alueellisten toimijoiden oltava merkittävä kohderyhmä koulutusalan ohjelmatoimintaan suunnattavia panoksia ajatellen.

11 Erinomainen esimerkki alueellisten toimijoiden kanssa toteutettavasta elinikäisen oppimisen levittämisestä ja kehittämisestä unionissa on elinikäistä oppimista edistävä oppimisalueiden verkosto R3L, jonka komissio ja alueiden komitea perustivat. Komitea pitää tervetulleina monia vastaavia toimia, jotka suuntautuvat alueellista kehittämistä koskevaan yhteistyöhön. Ne voivat nopeasti vakiintua ja edistää tehokkaasti Euroopan yhdentymistä ruohonjuuritasolla.

12 Euroopan unionin alue- ja paikallistaso on kutsuttava mukaan varhaisessa vaiheessa koulutusalan ohjelmatoimintaa kehitettäessä. Sitä ei tule koskaan rajata olemaan pelkkä passiivinen vastaanottaja, jolle ohjelmakauden lopulla välitetään tieto aikaansaaduista tuloksista.

Elinikäisen oppimisen strategian vaikutukset integroituun ohjelmaan

13 Elinikäinen oppiminen perustuu ajatukseen, jonka mukaan painopiste on ennemminkin oppimisella kuin koulutuksella ja ennemmin yksilön tietojen ja valmiuksien kehittämisellä kuin virallisilla koulutusjärjestelmillä.

14 Strategia ulottuu esikoulusta aikuiskoulutukseen, ja siinä otetaan huomioon oppimisen ja koulutuksen eri muodot. On tärkeää, että tämä yleisperiaate todellakin sisällytetään elimellisenä osana ehdotettuun integroituun ohjelmaan ja alakohtaisiin ohjelmiin.

15 Euroopan kulttuurien monimuotoisuutta ja monimuotoisuuden arvoa koskevan tietämyksen lisäämisen tulee olla kaikkien osioiden eikä ainoastaan Comenius-ohjelman tehtävänä.

16 Taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävä kehitys on tärkeä aihe, joka liittyy elinikäistä oppimista koskevaan näkökulmaan, ja se tulee ottaa huomioon yhteisissä tavoitteissa.

17 Komission muistiossa esitetään näin ollen myös, että koulutusta ja käytännön oppimista koskevat järjestelmät sisällytetään elinikäisen oppimisen yhteyteen. Komissio on aiemmin korostanut, että perustettavan integroidun ohjelman on katettava sekä teoreettinen että ammatillinen koulutus. Alueiden komitea suhtautuu tähän myönteisesti. Tähän asti haittana on ollut, että esimerkiksi nykyiset Sokrates- ja Leonardo-ohjelmat on sijoitettu eri säädösten ja niin ollen eri menettelyjen piiriin.

18 Siitä, että ammatillinen peruskoulutus sisältyy Leonardo da Vinci -ohjelmaan ja korkea-asteen ammatillinen jatkokoulutus on sijoitettu Erasmus-ohjelman piiriin, käy entistä selkeämmin ilmi, että on luotava hyvät mahdollisuudet rajatylittäviin hankkeisiin.

19 Alueiden komitea korostaa, että alakohtaisten ohjelmien välillä on mahdollistettava täysimittainen yhteistyö. Elinikäistä oppimista koskevassa ohjelmassa on näin ollen mahdollistettava sekä eri alojen (horisontaaliset) että eri tasojen (vertikaaliset) väliset hankkeet ja niitä on helpotettava. Komitea katsoo, että ehdotettu rakenne avaa mahdollisuudet tämänkaltaiselle entistä tiiviimmälle yhteistyölle alakohtaisten ohjelmien välillä.

20 Alueiden komitea katsoo kuitenkin, että on oltava selkeä *pyrkimys* eri osioiden välisen yhteistyön lisäämiseen sen sijaan, että tehdään ainoastaan asiaa koskeva avaus. Lähtökohtana on oltava unionin elinikäisen oppimisen strategian tarjoama näkökulma.

Nykyisten osaamisvaatimusten täyttäminen

21 Ammattikoulutus muuttuu ajan myötä nopeasti. Ammattikoulutuksessa, jossa toteutetaan elinikäistä oppimista, keskeisiksi muodostuvat tietojen ja sivistyksen kaltaiset käsitteet, ja nykyään työelämässä asetetaan esimerkiksi aikaisempaa suurempia kielitaitovaatimuksia.

22 Sosiaaliset valmiudet, kuten vastuunotto, yhteistyökyky, hyvät vuorovaikutustaidot, luovuus, kyky kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan sekä laatutietoisuus ovat myös tekijöitä, joiden merkitys kasvaa ammattikoulutuksessa. Yrittäjyys, aktiivinen kansalaisuus, tasa-arvo sekä rasismin ja muukalaisvihan torjuminen ovat lisäksi esimerkkejä ”yleisistä” aloista, jotka ovat erittäin tärkeä osa ammattikoulutusta. Monet näistä osatekijöistä sisältyvät integroidun ohjelman erityistavoitteisiin, mihin AK suhtautuu myönteisesti.

23 Yleissivistävän koulutuksen on puolestaan avauduttava entistä enemmän työelämän ja tulevan ammatinharjoittamisen suuntaan esimerkiksi yritysten kanssa tehtävän yhteistyön ja hanketoiminnan avulla sekä hyödyntämällä mahdollisuutta käyttää työelämän edustajia opetuksessa.

24 Alueiden komitea katsoo, että ohjelmalla voidaan edistää korkea-asteen koulutusta arvokkaalla tavalla. Se on erittäin tärkeä edellytys alueelliselle kehitykselle.

25 Kehitys on myös suuressa määrin riippuvainen *pienistä ja keskisuurista yrityksistä*. Niiden työntekijöillä ei useinkaan ole korkea-asteen koulutusta. Koulutustaustat ovat pk-yrityksissä vaihtelevia. Siksi on tärkeää tukea myös sellaisten työntekijöille tarkoitettujen ohjelmien kehittämistä, joiden koulutustarpeet ovat peruskoulu- tai lukiotasoisia. On tärkeää kehittää koulutusta ja mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen siten, että sillä on vaikutuksia pieniin ja keskisuuriin yrityksiin.

26 On myös tärkeää selvittää, miten ohjelmilla pystytään vastaamaan joustavasti poliittisiin tavoitteisiin ja tarpeisiin, jotka saattavat muuttua ohjelmakauden aikana.

27 Alueiden komitea korostaa lisäksi, että varojen jakaminen talousarvioon sisältyviin eri ohjelmiin sekä integroidun ohjelman tavoitteisiin edellyttää jatkuvia toimia. Tämä koskee myös osioiden *keskinäistä* kehittämistä sekä mahdollisuutta kohdentaa varoja uudelleen siinä tarkoituksessa, että lyhyemmän koulutustaustan omaavia opiskelijoita koskevia kehittämistoimia ja vaihtoa voitaisiin entisestään edistää.

Osallistujien edellytykset

28 Euroopan parlamentti totesi hiljattain, että vaihto-opiskelijoille tähän asti annetun riittämättömän taloudellisen tuen johdosta vaihto-ohjelmiin ovat voineet osallistua lähinnä vain hyvin toimeentulevista perheistä lähtöisin olevat opiskelijat. On tärkeää, että jäsenvaltiot takaavat opiskelijoille todellisen mahdollisuuden osallistua vaihto-ohjelmiin ja että varmistetaan mahdollisuus saada tukea sekä otetaan huomioon hakijoiden taloudelliset tarpeet.

29 Alueiden komitea pitää sosiaalista osallisuutta yhtenä hyvin keskeisenä tarkastelua edellyttävänä kysymyksenä, jonka osalta elinikäistä oppimista koskevalla integroidulla toimintaohjelmalla voi olla kauaskantoinen merkitys. Kyse on suuresta ja epäyhtenäisestä joukosta oppilaita, joilla on erilaisia oppimisvaikeuksista, sosiaalisesta heikommuudesta ja syrjäytymisestä johtuvia avun tarpeita, ja oppilaista, jotka saapuvat heille vieraaseen maahan ja kulttuuriin. Nykyään voidaan havaita, että suuri joukko nuoria, joiden perustiedot ovat riittämättömät, keskeyttävät tai lopettavat koulunkäynnin. On luotava mahdollisuuksia tukea menetelmien kehittämistä, tietämyksen siirtämistä ja toimia, joilla tuetaan kyseisten nuorten kehittymistä.

30 Kyse on siinä määrin tärkeästä aiheesta, että se on tuotava selkeästi esille ohjelmia koskevissa tavoitteissa sekä huomioitava yhteisön ja jäsenvaltioiden sekä alueellisissa ja paikallisissa ohjelmissa. ”Toisen mahdollisuuden koulut” ovat erinomainen esimerkki tämän lähestymistavan mukaisista eurooppalaisista verkostoista, joilla edistetään menetelmien kehittämistä, tietojen siirtämistä sekä toiminnan kehittämistä.

31 Vammaisille oppilaille on annettava todellinen mahdollisuus osallistua integroituun ohjelmaan.

32 Kun kyse on aikuisten osallistumisesta vaihto-ohjelmiin, on myös tasa-arvonäkökohta otettava huomioon, jotta sekä miehet että naiset voivat osallistua niihin. Erityistä huomiota on kiinnitettävä niihin, jotka ovat työelämässä ja tarvitsevat uudenlaista osaamista.

Naapuruustoiminta

33 Alueiden komitea suhtautuu niin ikään myönteisesti naapuruustoimintaan, johon osallistuvat yhteisön ulkopuoliset maat. Tässä yhteydessä on asianmukaista viitata aihetta "Laajempi Eurooppa ja naapuruus" koskeviin Euroopan parlamentin näkemyksiin. Alue- ja paikallistason yhteistyö on kyseisellä alalla alkanut jo varhain, ja sen ansiosta on voitu raivata tietä uusille yhteyksille äskettäin unionin jäseniksi liittyneisiin maihin. Alueiden komitea pitää luonnollisena, että tällaista alue- ja paikallistason toimintaa jatketaan ja kehitetään edelleen myös muiden maiden kanssa.

Vastuunjako

34 Alueiden komitea painottaa, että on tärkeää jakaa ohjelmatyöhön liittyvä vastuu selkeästi yhteisön ja jäsenvaltioiden välillä. Käytännön toimet on niin pitkälle kuin mahdollista jätettävä jäsenvaltioille. Tulevan toiminnan tuloksellisuus edellyttää hajautettua rakennetta. Tämänkaltaisen rakenteen ollessa kyseessä on lisäksi välttämätöntä, että alue- ja paikallistasolla on aktiivinen rooli.

35 Yhteisön tasolla on komission ehdotuksen mukaisesti työskenneltävä niiden kysymysten parissa, jotka koskevat tavoitteita, kokonaisvaltaista lähestymistapaa ja yleiskuvaa, muita strategisia kysymyksiä, valvontaa ja analysointia sekä seurantaa ja arviointia. Täytäntöönpanokysymykset sekä täytäntöönpanoa koskevien parhaiden käytänteiden määrittely ja levittäminen ovat niin ikään yhteisön tasolla toteutettavia tehtäviä. Alueiden komitea katsoo, että alue- ja paikallistasolla tulee olla merkittävä rooli uuden ohjelman täytäntöönpanossa, käynnistämisessä ja levittämisessä.

36 Asian käsittelyä kahdella tasolla edellyttäviä päätöksentekomuotoja on säännönmukaisesti vältettävä.

Integroidun ohjelman osiin liittyviä näkökohtia

37 Alueiden komitea katsoo, että ehdotetusta integroidusta ohjelmasta ja sen nykyisistä päämääristä tulee erittäin merkittäviä edistettäessä liikkuvuutta, kumppanuutta sekä hankkeita ja verkostoja unionissa.

38 Liikkuvuushankkeet ovat äärimmäisen tärkeitä alue- ja paikallistasolle. Kyseisellä tasolla saadaan usein aikaan merkittäviä tuloksia pienillä liikkuvuushankkeilla, joista on päätetty valtakunnallisella tasolla. Ne vahvistavat Eurooppa-ajatusta, aktiivista kansalaisuutta ja demokratiaan liittyviä kysymyksiä. Hankkeissa on tärkeää antaa tilaa avoimuudelle ja kokemustenvaihdolle. Siten helpotetaan tietojen levittämistä ja soveltamista käytäntöön. Molemminpuolinen oppiminen on tällaisen toiminnan perusta.

39 Liikkuvuushankkeiden yhteydessä on entistä enemmän kehitettävä valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisia valmiuksia, joilla tuetaan jatkuvaa liikkuvuutta myös hankkeiden päättymisen jälkeen, jotta luotuja rakenteita ja yhteyksiä voidaan hyödyntää. Hankkeiden tulee osaltaan auttaa esteiden poistamisessa sekä edistää jatkuvaa vaihtoa, jotta hankkeet muodostuvat osaksi säännöllistä toimintaa. On tärkeää, että jäsenvaltioiden tarjoamat opintotukimuodot kattavat myös mahdollisuuden suorittaa osa opinnoista toisissa jäsenvaltioissa.

40 Kehitysohjelmissa on tärkeää hyödyntää niissä syntyvää osaamista esimerkiksi asiantuntijaryhmien tai muiden vastaavien ratkaisujen muodossa. Elinikäisen oppimisen strategiassa erityisen tärkeiksi muodostuvat hankkeet, joissa annetaan arvoa erilaisille oppimismuodoille. Koska kehityshankkeet ovat uutta luovia, on niiden yhteydessä oltava tietyin ehdoin mahdollista muuttaa tai vaihtaa suuntaa hankkeen kuluessa.

41 Alueiden komitea uskoo, että ehdotetulla yleisellä/monialaisella ohjelmalla on vastedes huomattava merkitys yhdistävänä voimana, minkä lisäksi ohjelmalla voidaan tukea analyysien tekemistä ja toimintalinjojen kehittämistä. Ohjelman muita tärkeitä tehtäviä ovat uusien hankkeiden ja verkostojen käynnistäminen sekä uusien menettelyjen edistäminen unionin koulutustarpeisiin vastaamiseksi. Kyseisten toimien ja alueiden komitean välille on siksi luotava yhteys, kun otetaan huomioon alue- ja paikallistason merkitys koulutuskysymyksissä.

42 Jean Monnet -ohjelmalla on tulevaisuudessa strateginen merkitys Euroopan integraatiolle korkeakouluopetuksen ja tutkimuksen alalla.

Komitea

43 Alueiden komitea korostaa, että komissiota avustavalle komitealle (ehdotuksen 10 artikla) kuuluvat seuraavat tehtävät:

— kehittää tavoitteita ja toimintaa

— seurata ja edistää jatkuvasti integroidun ohjelman yhteisten tavoitteiden saavuttamista

— seurata, että unionin elinikäisen oppimisen strategia otetaan käytännössä huomioon eri osioissa.

Kyseisellä komitealla tulee olla valvontavastuu siitä, että alakohtaisten ohjelmien välille ei muodostu esteitä. On myös tärkeää, että yhteistyötä kyseisen komitean ja alueiden komitean välillä kehitetään.

Määrälliset tavoitteet

44 Alueiden komitea suhtautuu myönteisesti ehdotettuihin määrällisiin tavoitteisiin kolminkertaistaa liikkuvuusohjelmat. Tavoitteet ovat kunnianhimoisia ja tarkoituksenmukaisia Euroopan yhteisön ja yhteenkuuluvuuden vahvistamiseksi. Määrällisten tavoitteiden ei pidä kuitenkaan peittää alleen laadullisia näkökohtia.

Hallintokäytäntöjen yksinkertaistaminen

45 Alueiden komitea suhtautuu niin ikään myönteisesti kustannusten hallinnoinnin yksinkertaistamiseen/standardointiin. AK on aiemmin kiinnittänyt huomiota siihen, että monissa tapauksissa hallinnolliset rasitteet vaikuttavat rajoittavasti hakemusten määrään. Monet toimijat päättävät olla osallistumatta monimutkaisten menettelyjen sisältämien vaatimusten vuoksi. Alueiden komitea katsoo, että hallintoa ja tilinpitoa koskevat vaatimukset olisi suhteutettava apurahan suuruusluokkaan. Pienien hankkeiden valvonnan ei tarvitse olla yhtä laajaa ja perusteellista kuin suurien.

46 Komitea huomauttaa samalla, että mahdollisuudet ja kyvyt osallistua ohjelmiin vaihtelevat, millä voi olla vaikutuksia kustannusten muodostumiseen. Syynä voi olla esimerkiksi tottumattomuus opiskeluun, vammaisuus, mahdollisuudet selviytyä matka- ja oleskelukuluista tai erilaiset alueelliset olosuhteet.

Nimeäminen

47 Alueiden komitea huomauttaa niin ikään, että uudelle ohjelmalle ja sen eri osioille tulee antaa yksiselitteiset käytännölliset nimitykset, jotka ovat selviä ja ymmärrettäviä millä tahansa Euroopan kielellä. Integroidun ohjelman ja vastaavasti yleisen/monialaisen ohjelman käsitteet aiheuttavat epäselvyyttä ja väärinymmärryksiä.

48 On tuotava asiaankuuluvalla tavalla esille, että ”integroidulla ohjelmalla” tarkoitetaan kokonaishanketta ja että Comenius, Leonardo, Erasmus ja Grundtvig sekä Jean Monnet -ohjelma ovat tämän kokonaisuuden osia. On käytävä selvästi ilmi, että yleisellä/monialaisella ohjelmalla on strateginen, kokonaisvaltainen tehtävä. Alueiden komitean mielestä kysymys ansaitsee erityistä huomiota.

Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteet

49 Ohjelmalla täydennetään kansallisia tai alueellisia ja paikallisia toimia. Ehdotettu oikeusperusta tarjoaa tähän mahdollisuudet. Ohjelma on ennen kaikkea tehokas niillä aloilla, joilla jäsenvaltiot eivät voi toimia tehokkaalla tavalla. Siinä ei pyritä puuttumaan yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen järjestelmien rakenteeseen eikä sisältöön, vaan keskitytään aihealueisiin, joilla on mahdollista tuottaa eurooppalaista lisäarvoa. Suhteellisuusperiaatteen osalta ehdotus on laadittu siten, että sen avulla päästään mahdollisimman tehokkaaseen yksinkertaistamiseen.

Alueiden komitean ehdotus

1 Alue- ja paikallistaso on kutsuttava varhaisessa vaiheessa mukaan integroitua ohjelmaa koskevaan toimintaan.

2 Paikallisten/alueellisten toimijoiden on oltava keskeinen kohderyhmä unionin kehittämisessä ja yhdentymisessä ylipäätään sekä erityisesti koulutusalan ohjelmatoiminnassa.

3 Asiakirjassa on painotettava selkeämmin epävirallista ja arkioppimista.

4 Eräs keino välttää rajanveto-ongelmia ja esteitä olisi pyrkiä esittämään integroidun ohjelman eri osiin osallistumista koskevat säännöt mahdollisimman suurelta osin yhteisessä artiklassa (joka vastaisi ehdotuksen 4 artiklaa) sekä rajoittamalla vastaavassa määrin Comenius-, Erasmus-, Leonardo da Vinci- ja Grundtvig-osaohjelmiin osallistumista koskevia erityissääntöjä.

5 On tärkeää, että vastaavanlaista avoimuutta noudatetaan nyt myös osahankkeita varten ehdotettujen rahoituspuitteiden laadinnassa.

6 Perus- ja korkea-asteen koulutuksen, yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen sekä virallisen, epävirallisen ja arkioppimisen yhdistämistä toisiinsa on tietoisesti lisättävä ohjelmakauden aikana.

7 Elinikäistä oppimista koskeva unionin strategia on tuotava selkeämmin esille integroidussa ohjelmassa ja sen eri osissa.

8 Alueiden komitea katsoo, että alue- ja paikallistasolla tulee olla merkittävä rooli integroidun ohjelman ja sen eri osien täytäntöönpanossa, käynnistämisessä ja levittämisessä.

9 AK haluaa osallistua prosessiin aktiivisesti tuomalla esiin, levittämällä ja pohtimalla näihin kysymyksiin liittyvän toiminnan tuloksia yhteisön tasolla.

10 Yleisellä/monialaisella ohjelmalla on strateginen tehtävä toimia yhdistävänä voimana kehitettäessä toimintalinjoja, uusia hankkeita ja verkostoja, joiden avulla analysoidaan ja edistetään uusia keinoja yhteisön koulutustarpeisiin vastaamiseksi. Tästä syystä alueiden komitea on kytkettävä kyseiseen toimintaan, kun otetaan huomioon alue- ja paikallistason merkitys koulutuskysymyksissä.

Bryssel 23. helmikuuta 2005

Alueiden komitean
puheenjohtaja
Peter STRAUB